

פרק ד / התארגנות נחמיה להגן על בוני חומת ירושלים

פסוקים א-ו: מזימת צרי יהודה ותגובת הבונים

כאשר שמעו צרי יהודה שהיהודים המשיכו לבנות את החומה למרות הלעג שלהם, הם כעסו מאד. צרי יהודה תכננו בחשאי להיכנס לתוך קבוצות בוני החומה, לתקוף אותם ולהרוג בהם. מטרת המזימה הייתה ליצור פחד אצל בוני החומה והם יפסיקו לבנות את החומה. אלא שהמזימה התגלתה על ידי יהודים שגרו ליד הצרים שונאי ישראל, הם שמעו על תוכניותיהם והעבירו מידע זה לתושבי ירושלים 10 פעמים. התגובות של הבונים היו:

- 1) תפילה לה' שיסייע לבונים להשלים את החומה: **"וְנִתְפַּלֵּל אֶל-אֱלֹהֵינוּ"** (ג).
- 2) **הגנה מהאויבים** המנסים להכשיל את בניית החומה: **"וְנַעֲמִיד מִשְׁמֵר עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם"** (ג).
- 3) **ייאוש**. אמרו שאין להם מספיק כוח כדי להשלים את העבודה הרבה (סחיבת אבנים, פינוי העפר): **"כִּשְׁל כַּח הַסֶּבֶל, וְהָעֶפֶר הַרְבֵּה, וְאַנְחֵנוּ לֹא נוֹכַל לְבָנוֹת בַּחֹמָה"** (ד).

פסוקים ז-יז: התארגנות בוני החומה בהנהגת נחמיה

מה עשה נחמיה לאחר שגילה את הקשר כנגד הבונים? נזוהה שתי פעולות שעשה – אחת (פסוק ז) מעשית והשנייה (פסוק ח) מתמודדת עם רוח העם. נשים לב לדבריו של נחמיה, שם שמים שגור על פיו והוא מזרז את העם להילחם עבור משפחותיו (שילוב של אמונה והכרח):

"וְאֶעֱמִיד מִתְחַתִּיּוֹת לְמַקּוֹם, מֵאַחֲרֵי לְחֹמָה בְּצַחֲחִיּוֹם (בְּצַחֲחִיּוֹם). וְאֶעֱמִיד אֶת-הָעַם לְמִשְׁפָּחוֹת, עִם-חֲרַבְתֵּיהֶם רְמַחֵיהֶם וְקִשְׁתֵּיהֶם."

וְאַרְאָ וְאַקוּם, וְאִמְרָ אֶל-הַחֲרִים וְאֶל-הַסֹּגְנִים וְאֶל-יְתֵר הָעַם: אֶל-תִּירְאוּ, מִפְּנֵיהֶם. אֶת-אֲדֹנָי הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, זְכוּרִי, וְהִלַּחְמוּ עַל-אַחֵיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם, וְנִשְׁכֶם וּבְתֵיכֶם."

שוב אנחנו רואות את התנהגותו האופיינית של נחמיה, הנוקט בשתי פעולות:

1. **מעשית**. הוא ארגן כוחות הגנה עם כלי נשק שיגנו על בוני החומה (ז).
2. **עידוד**. נחמיה עודד את העם שלא יפחדו מאויביהם, אלא יאמינו בה' וילחמו ויגנו על משפחותיהם. (ח).

נחמיה משלב את אמונתו בה' עם חיזוק המורל של העם שהם חייבים להילחם ולהגן על משפחותיהם. הפעילות של נחמיה הצליחה (פסוק ט). צרי יהודה ראו שלא הצליחו לפגוע בבונים והבינו שהם יתקלו בהתנגדות מצד היהודים אם יתקיפו אותם, לכן הפסיקו להציק והיהודים שבו למלאכתם שהופסקה.

כדי לשפר את היכולת של בוני החומה להתמודד עם התקפות של אויביהם, נחמיה נקט בשלוש פעולות:

- 1) נחמיה דאג שבוני החומה יסתובבו עם כלי נשק. ומאותה שעה נחלקו נערי (חיילי) נחמיה לשתי קבוצות – אחת עסקה בשמירה על הבונים ואחת עסקה בבניה (פסוק י), ואילו הבונים המשיכו במלאכת הבנייה תוך נשיאת נשק (פסוקים יא-יב): **"בְּאַחַת יְדוֹ עֹשֶׂה בְּמִלְאָכָה, וְאַחַת מְחַזְקֵת הַשֵּׁלַח (חַרְב) "** (יא). בכך הרגישו הבונים בטחון והם ידעו שהם יוכלו להגן על עצמם.
- 2) נחמיה העמיד לידו אדם עם שופר. הסיבה: בניית החומה נעשתה במקומות רבים ובוני החומה היו מרוחקים אלו מאלו. הדבר אפשר לשונאי היהודים לתקוף חלק מבוני החומה. כך אם במקום מסוים יתקפו את בוני החומה, יתקעו בשופר ואז כל הבונים יידעו על כך ויבואו עם הנשק שלהם להגן על המותקפים.
- 3) כדי להתמודד עם הסכנה של התקפות האויבים בלילה, קבע נחמיה שכל בוני החומה ישארו לישון בתוך ירושלים כדי שיהיו מוגנים ולא יתקפו אותם. נחמיה שימש דוגמא לכולם, הוא ועוזריו נשארו לישון בעיר, וישנו עם בגדיהם כדי להיות מוכנים לכל הפתעה.

נחמיה מתגלה כאן כאיש מעשה, מאמין, אמיץ לב, הנותן דוגמה אישית לעם, מעודד אותם בשעת משבר, לוקח על עצמו משימות ומשתתף בנטל הציבור, דבק במטרה ומסור לבני עמו. מאמציו ומנהיגותו נושאים פרי, וכפי שנראה בפרק ו פסוק טו בניית החומה נמשכה בסך הכל 52 יום בחודשי הקיץ החמים של ירושלים. זה מעיד על החריצות והמוטיבציה הגדולה של הבונים.